

Aan de voorzitter, leden en plv. leden van de Vaste
Commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Briefnummer
20/10.250/GvE/Dew

Onderwerp
Onderwijsbegroting 2021

Den Haag
9 oktober 2020

Telefoonnummer
070 3490221
E-mail
vanerp@vnoncw-mkb.nl

Geachte dames en heren,

Graag willen we u enkele concrete punten meegeven voor deze
begrotingsbehandeling.

- Tijdens de coronacrisis hebben we gezien hoe belangrijk *digitaal onderwijs* is. Het is een versneller van het gebruik van digitale instrumenten in het onderwijs. Die kansen van digitalisering als structureel onderdeel van ons onderwijs moeten we behouden. *Digitalisering snel in curriculum*. Ook onderstreept dit de noodzaak tot snelle introductie van in ieder geval de onderdelen van de curriculumvernieuwing op het terrein van digitalisering in het primair en voortgezet onderwijs.
- *Opleidingen met arbeidsmarktperspectief*. De huidige situatie toont wederom het belang aan van het aanbieden van juist die opleidingen die jongeren toekomstperspectief bieden en een vermindering of stop van de opleidingen waarvan duidelijk is dat je als afgestudeerde niet ‘met open armen’ op de arbeidsmarkt zult worden ontvangen. Beter dan nu het geval is, moeten onderwijs en sectoren van het bedrijfsleven gezamenlijk acteren om studenten te (ver-)leiden naar de studierichtingen waar vraag naar is op de arbeidsmarkt.
- *Onderwijs dat toegesneden is op een leven lang ontwikkelen*. De huidige situatie vraagt om een versnelling van onderwijs dat om- her en bijscholing biedt om zo mensen van werk naar werk te brengen. Ook zullen nieuwe technologische ontwikkelingen een golf aan veranderingen veroorzaken. Het beroepsonderwijs zal daar flexibel op moeten kunnen inspelen. Zo worden de MBO-certificaten in goed overleg tussen onderwijs en bedrijfsleven ingericht. Dat proces ontbreekt nog in het

HBO. Dit vraagt ook om intensieve(re) samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven - regionaal, sectoraal én bovensectoraal.

- *Wetenschapsbeleid* dat inspeelt op de grote vraagstukken waar we als maatschappij en economie voor staan. Alle vormen van onderzoek - van fundamenteel tot het toegepaste onderzoek- hebben een belangrijke functie. Onderzoek en innovatie gaan hand in hand bij het oplossen van de grote maatschappelijke vraagstukken Een betere samenhang tussen wetenschapsbeleid en innovatiebeleid is daarom gewenst.

Hoogachtend,

Mw. G. Dolsma
Plv. Directeur Beleid

BIJLAGE

Ook nu stageplaatsen en leerbanen aanbieden

Als gevolg van de coronacrisis hebben duizenden jongeren in het MBO en HBO moeite met het vinden van een stageplaats of leerbaan. Met alle begrip voor de moeilijke situatie waarin veel bedrijven en instellingen verkeren, blijven VNO-NCW en MKB-Nederland hen oproepen om toch zoveel mogelijk stageplaatsen en leerbanen aan te bieden; opdat nieuwe vakmensen krachten voor de diverse sectoren kunnen worden opgeleid.

Juist opleidingen met perspectief aanbieden

Overigens moet gezegd dat in een aantal sectoren ook vóór corona al tekorten aan stage- en leerbanen waren. Het gaat dan vooral om opleidingen waar nauwelijks behoefte aan is op de arbeidsmarkt. De huidige situatie onderstreept wederom het belang van het aanbieden van juist die opleidingen die jongeren toekomstperspectief bieden en een vermindering of stop van de opleidingen waarvan duidelijk is dat je als afgestudeerde niet 'met open armen' op de arbeidsmarkt zult worden ontvangen.

Dat laatste geldt bijvoorbeeld voor jongeren met een economisch-administratieve opleiding op de lagere MBO-niveaus, die de grootst mogelijke moeite hebben om een stageplaats en daarna een baan te vinden. Beter dan nu het geval is, moeten onderwijs en sectoren van het bedrijfsleven gezamenlijk acteren om studenten te (ver-)leiden naar de studierichtingen waar vraag naar is op de arbeidsmarkt. Ook voor de studenten die nu in een opleiding zitten zonder perspectief op de wat langere termijn, is het goed om zich te bezinnen op kansrijkere richtingen en mogelijk van opleiding te veranderen. Daarbij moeten zij uiteraard wel worden geholpen. Liever voortijdig in de opleiding een switch maken dan een diploma te behalen in een studierichting zonder uitzicht op werk.

Leerbedrijven staan open voor zij-instromers

Uit de contacten van SBB blijkt dat bijna 60 procent van de leerbedrijven met beschikbare leerwerkplekken openstaat voor zij-instromers. Dit biedt kansen voor de om- en bijscholing van werkenden en werkzoekenden via praktijkleren in het MBO.

Extra stimulans subsidie praktijkleren onmisbaar

We zijn uw Kamer erkentelijk voor de brede steun voor de subsidie praktijkleren die u vorig jaar uitsprak. Uit onderzoek van VNO-NCW en MKB-Nederland naar de maatschappelijke kosten en baten van de Beroeps Begeleidende Leerweg (BBL) blijkt dat de opbrengsten van deze onderwijsroute vooral ten goede komen aan de overheid in de vorm van minder werkloosheid, lagere onderwijskosten en hogere belastingafdrachten. De arbeidsmarktpositie van BBL-afgestudeerden is gunstig. De subsidie praktijkleren stelt bedrijven in staat om iedereen (jongeren en volwassenen) in Nederland - door leren in de praktijk - een relevant diploma te laten behalen.

Nu veel bedrijven in de problemen zijn gekomen door de coronacrisis, is het alle hens aan dek om hen in staat te stellen dit BBL-onderwijs te blijven uitvoeren. Veel initiatieven worden door het bedrijfsleven al ontplooid om individuele leerbedrijven

hierin te steunen, zoals een substantiële verhoging van de bijdrage uit een aantal O&O-fondsen. Maar om de voortgang van de kansrijke BBL-leerroute te kunnen waarborgen, is een extra stimulans vanuit de overheid onmisbaar.

Flexibilisering in het MBO

Wij steunen de noodzaak tot en invulling van flexibilisering in het MBO. De MBO-certificaten worden in goed overleg tussen onderwijs en bedrijfsleven ingericht, wat leidt tot erkenning en herkenning hiervan bij werkgevers in heel Nederland.

Intensieve samenwerking en een permanente dialoog tussen onderwijs en bedrijfsleven zijn essentieel om de uitdagingen op het terrein van het initieel onderwijs én een LLO het hoofd te kunnen bieden.

Hetzelfde geldt voor de ondersteuning van laaggeletterden, dat hard nodig is en blijft. Ook dat moet in gezamenlijkheid worden opgepakt. Goed dat het Ministerie van OCW hier ook extra geld voor uit wil trekken.

Lerarentekort bestrijden met persoonlijker opleidingstrajecten

Op diverse niveaus kampt het onderwijs met een tekort aan leraren. Het ministerie van OCW heeft aangekondigd deze problematiek beter te gaan aanpakken. Zo gaan de lerarenopleidingen Technisch Beroepsonderwijs samen met de regio's aan de slag om nieuwe beroepskrachten voor de klas te werven en de technische lerarenopleidingen zetten in op meer maatwerk voor zij-instromers. Dat laatste is hard nodig, maar er moet meer gebeuren.

Met behoud van kwaliteit moeten ook persoonlijker opleidingstrajecten mogelijk zijn, moet EVC (erkenning verworven competenties) worden toegepast en moet ook worden gekeken naar het doel van de zij-instromer. Als iemand daadwerkelijk docent wil worden, zullen de eisen zwaarder moeten zijn dan bij een hybride docent die bereid is om gedurende één of twee jaar twee dagen in de week les te geven in het beroepsonderwijs met de kennis en kunde die hij/zij heeft verworven (en nog steeds dagelijks verwerft) in de beroepspraktijk. In 2021 komt de Commissie Onderwijsbevoegdheden met een vervolg op het onderwijsraadadvies 'Ruim baan voor leraren', waarin hopelijk aandacht is voor deze noodzakelijk maatwerkaanpak en differentiatie.

We kunnen dit probleem alleen oplossen als er meer flexibiliteit mogelijk is, zeker ook bij de lerarenopleidingen en scholen. Dan kan ook het bedrijfsleven hier een goede rol in spelen.

Neem digitalisering snel op in curriculum PO en VO

Daartoe genoodzaakt door de coronacrisis is er in de afgelopen periode een grote slag gemaakt met de toepassing van digitaal onderwijs in alle onderwijssoorten. Het ministerie van OCW kondigt meer aandacht voor digitalisering en het gebruik ervan aan. Dit onderstreept de noodzaak tot snelle introductie van in ieder geval de onderdelen van de curriculumvernieuwing op het terrein van digitalisering in het curriculum van het primair en voortgezet onderwijs.

Investeer in onderzoek en innovatie om oplossingen te bieden voor complexe en dringende vraagstukken

Onderzoek en innovatie zijn cruciaal voor duurzaam economisch herstel. Het draagt bij aan het creëren van een wendbare en weerbare Nederlandse kennissamenleving, die beter bestand is tegen onvoorziene ontwikkelingen met grote impact. Bovendien zijn onderzoek en innovatie onmisbaar voor het oplossen van de grote maatschappelijke vraagstukken waar we voor staan.

Het kabinet heeft een flinke stap gezet met de start van het Nationaal Groeifonds, waarmee ook grote investeringen in kennis en onderzoek mogelijk worden.

Bijvoorbeeld in *artificial intelligence*, waardoor kennisinstellingen en bedrijven snel kunnen doorschakelen. Met het rapport van de Commissie Weckhuysen in het achterhoofd, zal ook de discussie over de disbalans met ongebonden onderzoek opklaaren. VNO-NCW en MKB Nederland onderschrijven het belang van ongebonden onderzoek, maar maken zich ook zorgen over de aanbevelingen van de commissie. Zo wordt er een geforceerd onderscheid gemaakt tussen vrij en ongebonden onderzoek enerzijds en strategisch onderzoek anderzijds. Ook strategisch onderzoek immers kan leiden tot doorbraken van vrij fundamentele aard. Bovendien kijkt de commissie niet naar de rol en positie van het toegepaste onderzoek in het bestel en is de analyse daarmee niet compleet. De gekozen verhouding van 50-50 lijkt arbitrair. VNO-NCW en MKB-Nederland herkennen die verhouding in ieder geval niet in Europa.

Vergroot afstemming tussen NWA en Missiegedreven Topsectoren en Innovatiebeleid

Wetenschapsbeleid en innovatiebeleid moeten elkaar versterken. Het strategisch gestuurde onderzoek binnen de Nationale Wetenschapsagenda (NWA) en het Missiegedreven Topsectoren en Innovatiebeleid (MTIB) zou daarom optimaal op elkaar moeten aansluiten. Deze aansluiting behoeft op dit moment verdere verfijning in de calls van NWO. VNO-NCW en MKB-Nederland roepen u op de minister te vragen hoe deze aansluiting tussen de NWA en het MTIB verder verbeterd kan worden.